

سیستم های مدیریت اطلاعات و رویدادهای امنیتی مبتنی بر هوش مصنوعی^۱

مرتضی ملکی نژاد شوستری

دانشکده مهندسی کامپیوتر دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده

وظیفه سیستم های مدیریت اطلاعات و رویدادهای امنیتی جمع آوری اطلاعات، پردازش و انجام اقدام متناسب با آن است. در رویکردهای سنتی، عموماً پردازش و تشخیص اقدام مناسب مبتنی بر قاعده انجام می‌شود و لزوماً دقت بالایی به ما نمی‌دهد. این امر می‌تواند منجر به اقدام نامناسب، نیاز به توان پردازشی بالاتر و غیره شود. این مقاله به بررسی چگونگی استفاده از هوش مصنوعی در این سیستم‌ها و بهبود هایی که منجر می‌شود می‌پردازد.

کلمات کلیدی

سیستم‌های مدیریت اطلاعات و رویدادهای امنیتی، هوش مصنوعی، یادگیری ماشین^۲، سیستم‌های پاسخ بحران^۳، تحلیل سابقه^۴، تشخیص ناهنجاری^۵ سیستم‌های تشخیص نفوذ^۶

۱ مقدمه

۲ چالش‌های سیستم‌های سنتی

یک سیستم یک سابقه تولید می‌کند. سیستم مدیریت اطلاعات این سابقه امنیت سیستم‌ها دارند. این سیستم‌ها وظیفه این را دارند تا از بخش‌های مختلف اطلاعات مختلفی را بگیرند، سپس آن‌ها را پردازش کنند، بعد اقدام مناسبی را پیدا کنند و در نهایت آن اقدام را انجام دهند. بعد از این هم ممکن است این داده‌ها برای کالبدشکافی^۷ حادثه در آینده استفاده شود.

با توجه به اینکه همه سابقه‌ها در یکجا جمع می‌شوند بعد نرم‌افزار باید بهینه باشد تا بتواند این حجم داده را پردازش کند. همچنین علیرغم نرم‌افزار بهینه، به سخت افزار مناسبی برای پردازش نیاز هست.

از آنجایی که سیستم‌های سنتی از روش‌های مبتنی بر قاعده برای تشخیص ناهنجاری استفاده می‌کنند، تشخیص آن‌ها به ناچار دچار اشتباہ می‌شود. به دلیل حساسیت مسائل امنیتی، این خطأ معمولاً به صورت مثبت کاذب^۸ نمود می‌دهد زیرا اولویت بر این است که هیچ ناهنجاری نادیده

سیستم‌های مدیریت اطلاعات و رویدادهای امنیتی نقش مهمی را برای این جمع می‌کند. جهت کاهش نیاز به توان محاسباتی ممکن است هنگام جمع آوری غربال شوند. سپس همه این سابقه‌ها در یکجا پردازش می‌شوند و سپس تشخیص و انجام اقدام مناسب رخ می‌دهد.

ولی این کار بدون چالش نیست. حجم داده‌ها بسیار زیاد هستند، دقت پایین منجر به نیاز به مداخله انسانی می‌شود، نیاز به توان پردازشی بالا هست و غیره. هوش مصنوعی برای کمک به حل این چالش‌ها در قسمت‌های مختلف یک سیستم مدیریت اطلاعات و رویداد امنیتی استفاده می‌شود.

¹AI based Security information and event management systems

²Machine learning

³Incident response systems

⁴Log analysis

⁵Anomaly

⁶Intrusion Detection Systems

⁷Postmortem

⁸False positive

⁹False negative

محتوای سابقه

یک سابقه شامل سطح سابقه^{۱۱} توضیحات سابقه و متغیر هاست. پژوهش های متعددی روی تعیین سطح سابقه انجام شده که به این می پردازد که اگر در بخشی از کد تصمیم به خروجی دادن سابقه گرفته شده است، چه سطحی مناسب آن است.

همچنین متغیر ها نقش مهمی در میزان اطلاعاتی که توسط سابقه به بیرون انتقال داده می شوند دارد. حدود ۲۵ درصد تغییرات سابقه مربوط به متغیر هاست. برای این موضوع هم پژوهش هایی برای یافتن یک بهبود دهنده سابقه بر پایه هوش مصنوعی وجود دارد.

توضیحات سابقه منعطف ترین بخش یک سابقه است. وظیفه بخش توضیحات، توصیف رویدادی است که اتفاق افتاده. یک توضیح نامناسب می تواند منجر به کند شدن و یا گمراه شدن توسعه دهنده هنگام تشخیص خطای باشد. سیستم های هوش مصنوعی با استفاده از مفاهیمی مثل همبستگی بین توضیحات مختلف و غیره به تولید خودکار توضیح سابقه روی آورده اند.

یک موضوع نیز مکان سابقه است. یعنی در کجا کد سابقه خروجی داده شود. برای این امر مدل های مبتنی بر درخت تصمیم^{۱۲} وجود دارند. یکی از این سیستم ها Log Advisor نام دارد. [۵]

پردازش سابقه

سابقه ها عموما بدون ساختار مشخصی هستند ولی بخش تحلیل سابقه با داده با ساختار بهتر کار می کند از این رو در بخش پردازش سابقه هدف این است تا سابقه ها به حالت مشخصی در بیانید تا در بخش تحلیل بتوان بیشتر عمل کرد.

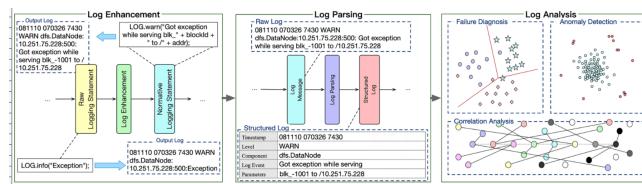
برای این هدف سیستم های خوشه بندی، استخراج الگوهای پرتکرار و مدل های زبانی وجود دارند تا بتوان حالت داده را به فرم مشخصی در بیاورند. یکی از خروجی های مرسوم به این حالت، درخت است که قسمت های مختلف سابقه گره های آن را تشکیل می دهند. [۶]

گرفته نشود یعنی منفی کاذب^۹ نداشته باشیم. اما این امر منجر به این می شود که نیاز به مداخله انسانی بیشتر شود.

پس از تشخیص ناهنجاری اقداماتی که در سیستم های سنتی وجود دارد محدود و بعضی ناموثر هستند زیرا امکان مثبت کاذب هست و ممکن است اقداماتی که تاثیرات سنگینی داشته باشند از گزینه ها خارج شوند. همچنین ممکن است ارتباط بین تشخیص تهدید و تشخیص اقدام دقیق نباشد.

۳ پردازش سابقه با استفاده از هوش مصنوعی

یکی از نکات مهم در پردازش سابقه که این کار را دشوار تر می کند عدم ساختار کلی برای سابقه است. اما هوش مصنوعی و مدل های زبانی برای داده های بی ساختار عملکرد بسیار خوبی دارند. یک چارچوب^{۱۰} پردازش سابقه شامل سه مرحله است؛ بهبود سابقه، پردازش سابقه و تحلیل سابقه.

شکل ۱: قسمت های مختلف یک سیستم پردازش سابقه

هوش مصنوعی در هر سه قسمت می تواند به ما کمک کند.

بهبود سابقه

با وجود اینکه کد مربوط به چاپ کردن سابقه درصد کمی از کد را تشکیل می دهد ولی نرخ تغییر آن دو برابر سایر قسمت های کد است. حدود ۳۳ درصد تغییرات به صورت واکنشی هستند نه پیشگیرانه. سابقه مناسب بیش از دو برابر تشخیص مشکل را سرعت می بخشد. همچنین ۵۷ درصد مشکلات قابل تشخیص با سابقه خطا ثبت نشده اند. [۶]

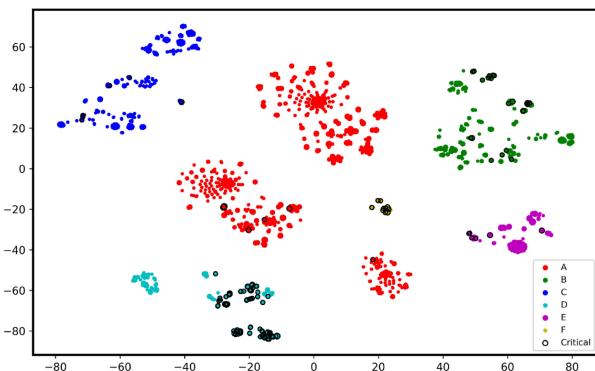
¹⁰framework

¹¹Log Level

¹²Decision Tree

مدل ها را تسهیل بخشد. به دلیل کمبود داده و یا نبود معیار سنجش^{۱۵} در مراحل اولیه استفاده از هوش مصنوعی در این زمینه کمی کند بوده ولی LogHub سعی کرده که مشکل کمبود داده را حل کند.

همچنین یک سیستم تحلیل نیاز دارد تا با بخش های مختلفی ارتباط برقرار کند تا مطمئن شود خروجی غلطی ندهد. برای همین اکثر مدل ها از همه بخش های سابقه مثل فراداده^{۱۶}، مکان سابقه در کد و ... استفاده می کنند تا بتوانند دقت خود را بالا ببرند [۳] این امر منجر به پیچیدگی فرآیند آموزش می شود ولی در صورت پیاده سازی مناسب دقت خروجی را بالاتر می برد.

شکل ۲: نمونه ای از انجام خوشه بندی روی هشدار های یک سامانه [۱]

۴ آینده هوش مصنوعی در سیستم ها

سیستم های سنتی یا حتی سیستم های اولیه مبتنی بر هوش مصنوعی روی جمع آوری داده تمرکز داشتند ولی با پیشرفت هوش مصنوعی و افزایش تمرکز عمومی به رویکرد های پیشگیرانه نسبت به واکنشی روی آورد. زیرا نرخ دقت بالاتر رفت و نیاز به نیروی انسانی کمتر شد و از این رو می توان با هزینه کمتری کارهای پیشگیرانه بیشتری کرد (که شاید قبل از لحاظ هزینه منطقی نبود).

عموماً هوش مصنوعی در فاز تحلیل در سه قسمت به کار می آید؛ تشخیص الگو، تحلیل پیشگیرانه و کاهش خطر. یعنی در قسمت اول الگوهای ناهنجاری را یاد بگیرد و آن ها را تشخیص دهد. سپس تشخیص دهد که احتمال وقوع چه مشکلی وجود دارد و سوم با توجه به اینکه تا بروز تهدید چه قدر فرصت هست اقدامات مناسب را انجام بدهد. این اقدام ها می توانند شامل قرنطینه کردن، درست کردن مشکل و یا تغییر سیاست سیستم باشند. [۴]

چالش ها

خود سیستم های مبتنی بر هوش مصنوعی نیز چالش هایی دارند. [۲]

- ◊ هزینه: هوش مصنوعی از آنچایی که نیاز به توان پردازشی بالای دارد هزینه های خاص خود را دارد که می تواند بسته به نیاز بیشتر و یا کمتر از هزینه نیروی انسانی متناسب با آن باشد. فارغ از

تحلیل سابقه

سیستم های سنتی بر اساس قاعده تهدید ها را تشخیص می دهند. و بر این اساس است که یک فرد حرفه ای قاعده هایی برای تشخیص تهدید تعریف می کند. این امر به روز رسانی آن ها را سخت می کند و احتمال خطأ را بالا می برد.

سیستم های مبتنی بر هوش مصنوعی به دنبال این هستند تا الگوی های مشکوک را در سابقه ها تشخیص دهنند و از روی آن بتوانند تهدید ها را تشخیص دهنند.

تشخیص تهدید می تواند به حالت کلی تشخیص ناهنجاری باشد و یا به صورت جزئی تر به نوع تهدید بپردازد. برای این منظور نیز سیستم ها از فناوری های متنوعی مثل درخت تصمیم، SVM^{۱۳}، KNN^{۱۴} استفاده می کنند. [۴]

داده ها و مدل های پردازش سابقه

برای این که یک مدل پردازش سابقه بتواند به خوبی کار کند باید در هر سه مرحله بهبود، پردازش و تحلیل به خوبی عمل کند. ولی عموماً هر سه مرحله از مجموعه داده های متفاوتی استفاده نمی شود زیرا در عمل یک هدف را دنبال می کنند.

برای مثال LogHub [۴] یک مجموعه داده از سابقه های سیستم های مختلف در حالت های مختلف است که جمع آوری شده تا آموزش

¹³Support Vector Machine

¹⁴K nearest neighbours

¹⁵Benchmark

¹⁶metadata

۶ مراجع

- [1] Tao Ban et al. "Breaking Alert Fatigue: AI-Assisted SIEM Framework for Effective Incident Response". In: *Applied Sciences* 13.11 (2023). ISSN: 2076-3417. DOI: 10 . 3390 / app13116610. URL: <https://www.mdpi.com/2076-3417/13/11/6610>.
- [2] Vinay Dutt Jangampet. "The Rise of The Machines: AI-Driven SIEM User Experience for Enhanced Decision-Making". In: *International Journal of Computer Engineering and Technology (IJCET)* 12.3 (Sept. 2021). Article ID: IJCET_12_03_009, pp. 74–83. ISSN: 0976-6367. URL: <https://iaeme.com/Home/issue/IJCET?Volume=12&Issue=3>.
- [3] Ruchi Mahindru, Harshit Kumar, and Sahil Bansal. "Log Anomaly to Resolution: AI Based Proactive Incident Remediation". In: *2021 36th IEEE/ACM International Conference on Automated Software Engineering (ASE)*. 2021, pp. 1353–1357. DOI: 10 . 1109 / ASE51524 . 2021 . 9678815.
- [4] S. R. Pulyala. "From Detection to Prediction: AI-powered SIEM for Proactive Threat Hunting and Risk Mitigation". In: *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)* 15.1 (Jan. 2024), pp. 34–43.
- هزینه عملیاتی در برخی زمینه ها نیاز است تا تیمی داشت تا بتواند مدل ها را بهبود دهد که خود به هزینه می افزاید. همچنین مدل ها هرچه به جلوتر می روند سنگین تر و پرهزینه تر می شوند.
- ◇ پیچیدگی: یکپارچه سازی هوش مصنوعی با سیستم مدیریت اطلاعات و رویدادی که در حال حاضر کار می کند می تواند امری پیچیده باشد. زیرا نیازمند توانمندی هم در زمینه هوش مصنوعی و هم در زمینه مدیریت اطلاعات و رویداد های امنیتی است. هرچند اگر از سرویس دهنده مسلطی استفاده کرد، این امر می تواند حل شود.
- ◇ کیفیت داده: مدل های هوش مصنوعی به شدت به کیفیت داده بستگی دارند. هرچقدر داده با کیفیت تر باشد مدل عملکرد بهتری دارد. البته این چالش به مرور با ظهور مجموعه داده های جدید مثل LogHub و غیره کم نگ تر می شود.
- ◇ توضیح پذیری: مدل های هوش مصنوعی عموماً توضیح پذیر نیستند و نمی توانند علت یک تصمیم خود را توضیح دهند. این امر در زمینه امنیت اهمیت دوچندانی دارد. البته اخیراً تلاش های قابل توجهی در زمینه هوش مصنوعی توضیح پذیر^{۱۷} وجود داشته که با سرمایه گذاری در این حوزه می توان احتمال این چالش را کم کرد.
- هوش مصنوعی در ابتدا منجر به بهبود سیستم های فعلی هم در بعد خروجی و هم در بعد مصرف منابع شد. ولی در فاز دوم در نتیجه افزایش دقت، امکاناتی مثل پاسخ خودکار برای حالت های مختلف و یا بهبود کد به وجود آمد.
- در آینده احتمالاً از هوش مصنوعی برای جواب های پیشگیرانه و به طور خاص برای دفاع در برابر حملات مبتنی بر هوش مصنوعی استفاده شود. یعنی از حالت واکنشی به حالت پیشگیرانه بیاید. البته خود هوش مصنوعی نیز چالش های متعددی دارد که با سرمایه گذاری در زمینه های مختلف می توان تاثیر این چالش ها را تا حد خوبی کم کرد.

۵ نتیجه گیری

¹⁷Explainable AI

- ware Engineering (ICSE)*). Vol. 1. 2015, pp. 415–425.
- [7] Jieming Zhu et al. “ Loghub: A Large Collection of System Log Datasets for AI-driven Log Analytics ”. In: *2023 IEEE 34th International Symposium on Software Reliability Engineering (ISSRE)*. Los Alamitos, CA, USA: IEEE Computer Society, Oct. 2023, pp. 355–366. DOI: [10.1109/ISSRE59848.2023.00071](https://doi.org/10.1109/ISSRE59848.2023.00071). URL: <https://doi.org/10.1109/ISSRE59848.2023.00071>.
- [5] J. Zhaoxue, L. Tong, Z. Zhenguo, et al. “A Survey On Log Research Of AIOps: Methods and Trends”. In: *Mobile Networks and Applications* 26 (2021), pp. 2353–2364. DOI: [10.1007/s11036-021-01832-3](https://doi.org/10.1007/s11036-021-01832-3). URL: <https://doi.org/10.1007/s11036-021-01832-3>.
- [6] Jieming Zhu et al. “Learning to Log: Helping Developers Make Informed Logging Decisions”. In: *Proceedings of the 37th International Conference on Soft-*